

120382

SÚŤAŽ - REVITALIZÁCIA NÁMESTIA V SPIŠSKEJ BELEJ

Základnou myšlienkou pri návrhu riešenia revitalizácie verejného mestského priestranstva, centrálnej mestskej zóny v Spišskej Belej bolo „prebudenie driemajúceho genia loci“ tohto (nielen) historicky významného podtatranského mestečka. Zámerom preto nebolo priestory radikálne meniť alebo rušiť, ale ich skôr dotvoriť resp. využiť ich potenciál.

Ústrednou zmenou je zmena organizácie dopravy v území a pretvorenie Hviezdoslavovej ulice, v úseku medzi križovatkou s ulicou Slovenského národného povstania po napojenie ulice Mierová z južnej strany, na centrálnu pešiu zónu. Využívanie celého priestoru chodcami tým nadobudne diametrálne odlišný rozmer. Existujúci chodník popred domy na Hviezdoslavovej ulici ostáva vo svojom profile vo veľkej miere zachovaný, existujúce trávnaté plochy sú však nahradené trvalkovými a/ alebo kríkovými výsadbami. Pred gastronomickými prevádzkami navrhujeme namiesto zelenej plochy drevené terasy pre rozšírenie prevádzky resp. integráciu do uličného priestoru. V celom riešenom území chceme zachovať existujúce stromy v čo možno maximálnej miere, výrazná je však aj dosadba stromov nových. Jedná sa hlavne o líniové výsadby uličnej zelene, zároveň však aj o solitérne či skupinové výsadby v otvorených pobytových priestoroch. K existujúcim (prevažne lipám resp. pagaštanom) pribudnú autochtónne druhy najmä rodu Acer (A.platanoides, A.pseudoplatanus, A.campestre), Fraxinus (F.excelisior), Sorbus (S.aria, S.aucuparia) na voľné priestranstvá aj solitérne Quercus (Q.robur). V centrálnej časti súčasnej vozovky bude zachovaný 3,5m široký prejazdový pás pre nutný vjazd automobilovej dopravy do územia. Vjazd bude možný len so špeciálnym povolením a bude možný len v jednosmernej prevádzke (vjazd od ulice Slovenského národného povstania). Nárok na vjazd budú mať obyvatelia s trvalým pobytom na niektorej z ulíc zóny alebo podnikatelia so sídlom v pešej zóne, ktorí svoje vozidlo garážujú na inej ploche ako na verejnej komunikácii. Dočasné oprávnenia budú vydané aj organizáciám zabezpečujúcim kultúrne podujatia v zóne, samozrejmosťou je prístup záchranných a pohotovostných zložiek. V pešej zóne vodič smie jazdiť rýchlosťou najviac 20 km/h. Pritom je povinný dbať na zvýšenú ohľadupnosť voči chodcom, ktorých nesmie ohroziť. Do pešej zóny budú mať povolený vstup aj cyklisti a to v priestoroch stredového pásu vozovky a pri dodržiavaní nízkej prejazdovej rýchlosti pre maximálne možnú elimináciu kolízie s chodcami, ktorí majú v priestore primárne prednosť. Okrem stromových a trvalkových výsadiieb pribudnú aj trávnaté pobytové plochy, taktiež veľký „kváder/ plateau“ na sedenie/ váľanie/ oddych. Novovzniknuté cyklistické prepojenie pešou zónou umožní napojenie na existujúce cyklistické trasy prechádzajúce mestom, v súčasnosti vniká nový cyklochodník aj z časti Strážky, ktorý bude takisto na existujúcu sieť napojený. Výhľadovo by sa prepojenie stalo súčasťou mestskej cyklistickej siete, nakoľko podpora nemotorizovanej dopravy v mestách je súčasťou esenciálnou témou mestského rozvoja.

Centrálnej časti riešeného územia, námestiu medzi mestským úradom a kostolom sv.Antona Pustovníka, s renesančnou zvonnicou by bol ponechaný jeho súčasný reprezentatívny charakter voľného priestoru, existujúca dlažba by ostala zachovaná. Námestie by slúžilo primárne na kultúrne spoločenské sezónne i mimosezónne podujatia, ako zhromažďovací priestor. Prípadná potreba pódia by bola riešená v súvislosti s konkrétnym podujatím, rovnako aj inštalácia stánkov počas vianočných trhov či jarmoku. Príjemným oživením celého priestoru by sa mohli stať aj pravidelné potravinové (farmárske) trhy každý týždeň. V ostatné dni by námestiu bol ponechaný jeho dominantný otvorený m(i)estotvorný charakter.

Zmenou by bolo jeho rozšírenie severným smerom, nad existujúcu parkovaciu plochu, pomocou visutej ľahkej stĺpovej konštrukcie. Námestie sa tak zväčší o takmer 170 m².

Parkovanie pod visutou časťou námestia by ostalo zachované. V blízkosti južnej strany zvonice navrhujeme výsadbu vzrastlého ihličnatého stromu, ktorý svojim habitusom nenaruší typickú mestskú siluetu zvonice a kostola v pozadí a zároveň môže slúžiť aj ako mestský vianočný stromček v adventnom čase (vhodná by bola odolná jedľa srienišťa, *Abies concolor*, ideálne by bolo nasadiť drevinu už vzrastlú, aby svoju funkciu vianočného stromčeka mohla plniť už od prvých Vianoc). Existujúce kamenné kocky lemujúce južnú časť námestia navrhujeme ponechať, nakoľko môžu byť využité ako sedací mobiliár. Možná je tiež kombinácia s drevenou sedacou plochou jednoduchým prišraubovaním na existujúcu kocku. Pre bezproblémový prístup napr. záchranných al. hasičských zložiek v prípade nutnosti, navrhujeme 3 kocky odstrániť a získať tým potrebnú prejazdnu šírku.

Ďalšou významnou zmenou by bolo bezbariérové prepojenie severnej časti námestia s parčíkom pri Pamätníku vojaka medzi ulicami Slovenského národného povstania a Letná, v bezprostrednej blízkosti Belianskeho potoka resp. blízkeho Evanjelického kostola, pomocou visutej lávky. Jedno z existujúcich schodísk, bližšie k budove Mestského úradu, by ostalo ako doplňujúce spojenie s parkoviskom zachované. Lávka by bola vedená sčasti pomedzi koruny existujúcich i nových stromov, čím by prechádzka po nej dostala ďalší pridaný rozmer. Výška lávky má až po preklopenie ponad cestu ulice SNP výšku námestia, z ktorého vychádza, na druhej strane cesty sa „slimákovo“ stočí a napojí na existujúcu komunikáciu.

Verejnosti by sa tiež otvorila „kostolná záhrada“ okolo kostola sv. Antona Pustovníka, vznikol by dodatočný vstup z námestia zo severnej strany zvonice. Vznikli by tu atraktívne zelené pobytové/ oddychové priestory, priestory pre umelecké výstavy, komorné spoločenské podujatia (koncerty vážnej hudby, čítania, besedy, umelecké stretnutia a pod.), v neposlednom rade by sa pod holým nebom mohli konať aj príležitostné bohoslužby. Pribudnú tu aj stolíky na hranie šachu. V severovýchodnej časti záhrady vznikne „čítareň“ s objektom na posedenie, s integrovanými policami na knihy, taktiež veľká rohová lavica v blízkosti kostola či kruhová lavička okolo stromu. Tento priestor má charakter akejsi osobnej „zašivárne“ pre príjemný pobyt (nielen) s knihou v ruke. V záhrade budú doplnené chodníky a napojené na spoločný okruh pre možnosť prechádzky okolo celého kostola za každého počasia. Dosadenie hlavne ovocných stromov a trvalkovo-bylinkových záhonov umocní atmosféru tohto miesta. Za zváženie by stálo aj umiestnenie niekoľkých úľov v menej frekventovanej časti záhrady, mohla by vzniknúť originálna značka mestského Belianskeho medu napr. na reprezentatívne účely mesta.

Novú tvár získa aj priestor pred múzeom J.M.Petzvala. Ústredným motívom sa stáva inštalácia demonštrujúca veľký fotografický filter s integrovaným zväčšovacím sklom. Sklo bude ošetrené špeciálnou reflexnou ochrannou vrstvou pre zamedzenie „efektu lupy“. Okrem toho bude pred budovou umiestnený veľký ďalekohľad v tvare slávneho Petzvaloveho objektívu s nasmerovaním na hodiny na kostolnej veži. Oba objekty by „hravou“ formou no predovšetkým viditeľne odkazovali na jedinečné matematicko-fyzikálno-opticko-fotografické dielo J.M.Petzvala, snáď najvýznamnejšieho rodáka zo Spišskej Belej.. Filter by bol umiestnený v strede novovzniknutého kruhového „námestia“ presne pred vchodom do múzea. V časti ďalej od múzea by bol kruh sedacími schodmi votknutý do existujúceho svahu pred múzeom. Príjemnú atmosféru by dotvárali trvalkové záhony pred budovou a pobytové trávnaté plochy s novými stromami v bezprostrednej blízkosti.

Priestor pred múzeom bude priamo komunikačne prepojený s Múzeom Dr. Michala Greisigera resp. mestskou knižnicou. Existujúca, k ceste vedúca komunikácia pred objektom bude rozšírená, zelené plochy pred vstupom budú nahradené výsadbami trvaliek/krov resp. veľkou drevenou podestou na sedenie/ležanie.

V celom riešenom území pribudnú pobytové trávnaté plochy, súčasná existencia stromov bude v čo najväčšej možnej miere zachovaná a podporená novou výsadbou. Nutné je však odborné zhodnotenie súčasného stavu resp. ošetrenie odborníkom (arboristom).

Povrchová úprava spevnených plôch je tvorená mlatom (kostolná záhradná), kamennou maloformátovou dlažbou (pešia zóna), zatrávňovacou dlažbou a asfaltom. V území pešej zóny sú využité 3 rôzne farby maloformátovej dlažby, ktoré nenásilne opticky oddeľujú jednotlivé priestory – prejazdový pás vozovky od ostatných pobytových a pohybových plôch a miesta so špeciálnym významom – okolie Assumpty a miesto pred Múzeom J.M.Petzvala. Plocha vozovky je dodatočne zvýraznená ešte nízkym 3cm vysokým obrubníkom.

Sme presvedčení, že spomínanými úpravami by mesto získalo kvalitný, atraktívny, centrálny verejný mestský pobytový priestor pre svojich obyvateľov, ako aj návštevníkov.